Барвінок

5
1988

ISSN 0132-5930

ЗБІР
БІЛЯ ВОГНИЩА

Піонерський загін запросив на свій збір другокласників. Жовтенята й раніше бували в гостях у своїх старших товаришів. Але цей збір був незвичайний. Дівчатка й хлопчики проводили його в лісі, біля справжнього вогнища. Співали піонерських пісень. Так вони відзначали 19 травня — День народження Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна. Про що говорили піонери на зборі? Про те, якими успіхами зустріли свято. А ще домовилися, що і влітку загін діятиме. Підуть у похід. Разом вирушатимуть до лісу по ягоди, на річку. Хто зможе, допомагатиме під час жнив на току.

Жовтенятам дуже сподобався збір. Але водночас вони відчували якесь незадоволення. Їм було сумно розлучатися аж на три місяці. Зробити ж так, як задумали їхні старші товариші, вони не зможуть. Бо ще маленькі. І як проводити канікули — вирішать за них батьки. Однак...

— Давайте і ми домовимося: хто нікуди не поїде, хай приходить до старої липи на узліссі,— запропонувала Валя.— А хто буде далеко, теж повинен пам'ятати про нас і не підводити своїми вчинками. Згода?

КАНІКУЛИ...
ВІДМІНЯЮТЬСЯ?!

— Е-е, ні, я не згоден,— заперечив Славко.— Це ж що виходить — ми самі собі канікули відміняємо? Щодня, мов до школи, ходи під липу. І навіть у бабусі в гостях ні попустувати, ні покричати...

— Я гадаю, що і пустувати, і кричати (тільки не вночі) на канікулах можна,— втрутилася в суперечку Оксана.

— Правильно,— підтримав її Коля.— А до липи приходитимуть ті, кому сумно буде, або кому допомога потрібна, або щоб разом на річку... Бо жовтенятську ж зірочку на літо з нас ніхто не знімає, у неї немає канікул.

— Це ж що, я повинен і до бабусі з зірочкою їхати?— знову набурмосився Славко.— Можу ж загубити її.

— Та ні. Але повинен пам'ятати, що і влітку ти — жовтеня. Скажімо, ти бачиш, як кривдять маленьку дівчинку хлопці. Якщо пройдеш мимо і не захистиш її — значить, ти підведеш всю нашу жовтенятську групу. А якщо не побоїшся і проженеш їх — значить, у твоєї зірочки немає канікул,— пояснив Коля.

— Тепер зрозумів.

КОМУ ЛІТО СПАСИБІ СКАЖЕ?

— От якби нам на току разом попрацювати,— після невеличкої мовчанки озвався командир жовтенятської групи Федя.

— Нічого не вийде, я в той час буду далеко,— сказала Оксана.

— І я...

— Я теж...

— Може, зробимо так,— запропонував Федя.— Кожен працюватиме там, де відпочиватиме. А у вересні проведемо збір «Кому літо спасибі сказало?». Я, наприклад, ходитиму разом з мамою телят напувати.

— Не знаю, як хто, а я на канікулах буду купатися, загоряти і рибу ловити. На те воно і літо, щоб відпочивати, — заявив Петько.

— А рибу куди діватимеш?— хитро примружив очі Федя.

— Бабусі віддаватиму. Вона дуже юшку любить.

— От бачиш, значить, тобі бабуся спасибі скаже,— підсумував Федя.

— Мені доведеться бавити маленьку сестричку. Вона розмовляти ще не вміє — спасибі не скаже,— озвалася Валя.

— Так не це ж головне,— заспокоїли її дівчатка.— Зате ти так допоможеш мамі.

«Я ЇДУ В КРАЇНУ БДЖІЛЛЯНДІЮ...»

— Ой, а я таке, таке придумала,— найбільша в класі вигадниця Оля аж очі примружила.— Я їду в країну Бджіллляндію і восени розповім вам про всі-всі пригоди.

— Такої країни немає,— заперечив Васько.

— У тебе немає, а я її вже уявила — гостюватиму ж у дядька-пасічника.

— Це ти здорово придумала, Олю,— підтримав її Петько.— А я вам розповім про країну... країну... Великого Сома. Ми з дідусем збираємось обов'язково впіймати його влітку.

А через те, що у класі майже кожен любив казки, любив фантазувати, то швидко зметикував, у якій країні він відпочиватиме влітку і які пригоди чекатимуть там на нього.

ОСЬ ТАК ДРУГОКЛАСНИКИ ПІДГОТУВАЛИСЯ ДО ЛІТА. ВИ, ДРУЗІ, НАПЕВНЕ, ЗАХОЧЕТЕ ДІЗНАТИСЯ, ДЕ ЖИВУТЬ ТАКІ ЦІКАВІ, ТРУДОЛЮБИВІ ДІВЧАТКА Й ХЛОПЧИКИ. АНУ ЛИШ ОЗИРНІТЬСЯ ДОВКОЛА — У ВАШОМУ КЛАСІ Є ТАКІ? А ЯК ВИ ПІДГОТУВАЛИСЯ ДО ЛІТНІХ КАНІКУЛ?

«Клуб жовтенят» веде
Світлана ПРУДНИК

Малюнки І. ЗУБКОВСЬКОЇ

Георгій ХІМІЧ

Свято зі сльозами на очах

І от настало Дев'яте травня. Сашко увечері довго крутився в ліжку, поки заснув, а прокинувся зарання. Хоч і в школу йти не треба. Зіскочив з ліжка, одягнувся та й гайнув на вулицю.

На вулиці — свято. Сонячно. Все довкола квітло і пахло: біля хати — бузок, тюльпани, нарциси, в садку — вишні, сливи, яблуні... Весело гули, витанцьовували над ними бджоли.

Люди усміхалися, здоровили одне одного.

«А чого ото дядько по радіо співав, що День Перемоги — «свято зі сльозами на очах»?» — дивувався хлопчик.

Він уже хотів бігти до дітей, що гралися у хованки. Аж тут убрана по-святковому бабуся Марія:

— Ходімо, Сашко, зі мною.

— Куди?

— У клуб...

У клубі — людно. Хлопчик крутив головою, зацікавлено роззираючись.

Незабаром шум у залі стих, зазвучала тривожна музика. І почалося, як потім розповідав сусідським дітям Сашко, таке кіно про війну, де все насправді. Що там творилося! Весь час стріляли та стріляли. Страшно вили сирени, гули літаки, вибухали снаряди. Все горіло. Одні солдати падали і не вставали. А інші бігли вперед і гнали фашистів геть. Потім усі дуже раділи: обіймалися, цілувалися, плакали, сміялися. Настав День Перемоги.

Коли закінчилося кіно, хлопці та дівчата на сцені співали, читали вірші, танцювали. Потім дівчина, яка вела концерт, сказала:

— А зараз прошу встати тих, хто воював проти ворога.

І почали підводитися дідусі з орденами та медалями. Трохи менше було бабусь.

Отут згадав Сашко свого діда Сергія. Точніше, не самого діда, а фотокарточку на бабиному столику. На дідовій гімнастерці — аж три ордени і чотири медалі. Тільки ж дід Сергій зовсім молодий. Ще молодший, аніж тато.

І зараз Сашкові зробилось так образливо, що діда Сергія в цю хвилину нема поруч, аж сльози навернулися йому на очі.

Хлопчик швиденько звівся на ноги.

— Устаньте, бабусю! — схвильовано прошепотів він. — Хіба ви забули про діда Сергія?

Бабуся спочатку розгублено, а потім розчулено подивилася на внука й поволі підвелася. Вона приклала до очей хустинку і довго так її тримала.

Зі сцени лунала пісня про День Перемоги. Дідусі і бабусі не соромилися сліз.

А Сашко міцно стискав бабусину долоню й мовчав. Тепер він уже знав, чого День Перемоги називають «святом зі сльозами на очах».

БРАТИ

У відпустці старший брат мій:
Служить в армії танкістом.
Я люблю з ним крокувати
З дому нашого по місту.
— Славна зміна підростає!—
Кажуть вслід нам стрічні люди.
На кашкеті зірка сяє.
Сяє зірочка на грудях!

Малюнок Н. ЛУЦЕНКО

Володимир ЛАДИЖЕЦЬ

ШАПКА

Ну і дивак той хлопчина Микола!
Сонце пече із саменького ранку,
Зелень буяє і квіти довкола,
Він же вдягнув — он погляньте — вушанку!
Та ще яку! З дірки вилізла вата,
М'ята, злиняла, з надірваним вухом.
Смішно дівчаткам.
І кажуть хлоп'ята:
— Ти б одягнув ще на свято й кожуха!—
Хлопчик повів лиш суворо бровою,
Виструнчивсь враз, як це роблять солдати.
Та чи дивак? До могили героїв
Йде в такій шапці він поруч із татом!
Я перед шапкою став на коліна,
Хлопчику руку подав із поваги:
Дідова шапка була у Берліні,
В небо злітала зі східців рейхстагу!

Всеволод НЕСТАЙКО

СЕКРЕТ ВАСІ КИЦИНА, або нові пригоди у лісовій школі

Повість-казка

Розділ I

Перше знайомство. Вовченко й Лисовенко сердяться.

Весною, на початку навчального року, у лісовій школі знову з'явився новачок. Рудий котик Вася Кицин. Його привела до школи мама, дика очеретяна кицька Мура.

Навчальний рік у лісовій школі починається не восени, а навесні.

Отже... Зайчик Кося Вухань, їжачок Колько Колючка, лисеня Рудик Лисовенко, вовченя Вовчик Вовченко, ведмежа Михайлик Ведмеденко, борсученя Боря Сук, рисеня Раїска Мняу, лісове козеня Зіна Бебешко, лосеня Соня Лось, білченя Вірочка Вивірчук, дике порося Хрюша Кабанюк — усі-усі після зимових канікул перейшли до другого класу. А коли весняне сонечко розтопило сніги, розбудило ліс і рясно вкрило Велику Галявину барвистим квітчастим килимом, вони зібралися на перший урок.

І одразу ж побачили новачка.

Рудий, пухнастий і головатий, з великим блакитним бантом на грудях, він сидів біля школи і кумедно мружився на сонце.

— О!— здивувався Вовчик Вовченко.— Ще один рудько!

— Ги-ги!— засміявся Рудик Лисовенко, радіючи, що тепер не один він рудий у класі.

— Ти хто?— спитала Раїска Мняу.

— Вася,— тихо сказав новачок.— Кицин.

— Тю!— вигукнув Вовчик Вовченко.— А я думав, що ти дівчисько. З бантиком!

— Ги-ги!— знову засміявся Рудик Лисовенко.

Вася почервонів і ніяково замахав хвостом.

— Ну чого ви причепилися?— закричала Раїска Мняу.

Дівчаткам Вася одразу сподобався. Може, тому, що дівчатка, як ви знаєте, взагалі люблять і котиків, і бантики. А може, тому, що він справді був симпатичний.

Хлопцям же, навпаки, Вася чогось дуже не сподобався. Особливо Вовчику і Рудику. Мабуть, тому, що увесь вовчий і собачий рід (а собаки, як відомо, походять від вовків) котячого роду здавна чогось недолюблює.

Вовчик на той вигук Раїски Мняу уваги не звернув, а підскочив до Васі і

вкусив його за вухо. А Рудик і собі підскочив і вкусив його за хвіст.

Вася розгублено закліпав рудими віями.

Раїска Мняу хотіла заступитися за Васю і дряпонути Вовчика і Рудика по носах, але не встигла. На шкільному ганку з'явився директор і вчителі.

Класний керівник Пантера Ягуарівна привітала звірят з початком навчального року і сказала:

— Діти! У нашому класі новачок. Вася Кицин. Познайомтеся. Вася найменший у класі. Йому буде важко. Я вас дуже прошу: допомагайте йому. Не ображайте. Це особливо стосується вас, Вовченко й Лисовенко!— Пантера Ягуарівна підвищила голос.— Чуєте? Особливо!

Вовчик і Рудик невинно закліпали й перезирнулись.

Вася Кицин опустив голову і почервонів.

— О! Вже наскаржився!— просичав Вовчик.

— Ябеда!— просичав Рудик.

Вася ще дужче почервонів. Він і не думав скаржитись. Але доведи тепер.

Кося Вухань та Колько Колючка заступитися за Васю не наважилися. Може, й справді новачок ябеда? Хто їх, отих котів, знає. Ще в класі котиків не було.

Розділ II

Ранкова несподіванка.
«В-кра-ли!» — каже Карпо Карпович.
Ідея вчителя фізкультури.

Одного ранку, прийшовши до школи, учні побачили розгублених вчителів та заклопотаного директора Бурмила Михайловича, що стояли під дубом і дивилися вгору на годинник.

У цьому лісі, щоб ви знали, був лише один годинник — біля школи, на тисячолітньому дубі. Старий, з великим дерев'яним маятником, з двома гирями (дубовими пеньками), з дверцятами над великим циферблатом. Обслуговувала годинник шкільна технічка тітонька Зозуля. Щоранку, коли хвилинна стрілка доходила до цифри дванадцять, тітонька Зозуля відчиняла дверцята, визирала і на весь ліс кувала, котра година. Для школи вона додатково ще кувала кінець уроку й початок перерви. Ну й, звичайно, кінець перерви й початок уроку.

Годинник хоча й був старий, але ходив дуже точно і ніколи не псувався. А зараз стрілки завмерли.

Тітонька Зозуля раз у раз одчиняла

дверцята і розгублено розводила крилами:

— Нічого не розумію! Нічого!.. Вчора ввечері все було гаразд. А сьогодні вранці прилетіла — стоїть!

Бурмило Михайлович чухав лапою потилицю.

— Що ж робити? Як починати урок?

Справді. Які уроки без годинника? Коли починати, коли перерва, коли кінець перерви? Плутанина, та й годі.

— Може, звернутися до Карпа Карповича? — спитала Пантера Ягуарівна.

Карпо Карпович був трьохсотрічний старий ворон, що вважався у лісі наймудрішим. Він уже майже не літав, а цілісінькими днями дрімав на улюбленій сухій гілляці старої сосни.

Карпо Карпович розтулив одне око (останні сто років він розтуляв лише одне око), вислухав і сказав:

— Зараз прилечу!

Тоді він ще хвилин десять дрімав. Нарешті змахнув своїми сивими крилами й повільно полетів до дуба.

Зазирнув прищуленим оком у годинник і сказав:

— Кар-тина ясна! В-кра-ли!

— Що?

— Одне коліщатко в-кра-ли!

— Хто?

— Кра-дій!

Вчителі перезирнулися і знизали плечима.

— Дивно! — покрутив хоботом учитель лісової історії Мамонт Африканович. — Після того як було вигнано з лісу шакала Бацилу, лісова історія не знала жодного випадку крадіжки.

— Так! — підтвердив учитель музики Бегемот Гіпопотамович. — Останній випадок з моїм золотим тромбоном, якого вкрав шакал Бацила, більше випадків не було.

— То що ж робитимемо, звірі добрі? — спитав Бурмило Михайлович.

— О! Знаю! — вигукнув учитель фізкультури Макак Макакович. — У Сірка Барбосовича зараз гостює його брат Бровко Барбосович, з яким я працював у цирку. А до цирку він служив у міліції. Давайте звернемось до нього.

— Це ідея! Молодець, Макак Макакович! — похвалила вчителька лісової географії Жирафа Жирафіївна.

(Далі буде)

Малюнки В. СЕРЦОВОЇ

Марія ЧЕПУРНА

НАЙДОРОЖЧА В СВІТІ

Обізвався трактор
У полях розлогих:
— Найдорожчі в світі
Польові дороги.—
Дзумкотіла бджілка:
— Найдорожча — квітка,
Я ж бо мед збираю
Із квіток улітку.—
Ластівка змахнула
Крилами край хати:
— Найдорожче небо,
Любо в нім літати.—
Правду каже бджілка,
Трактор і пташина,
Найдорожча в світі
Рідна Батьківщина.

ЗАПАШНА ДОРОГА

Витіка́ малесенька доріжка
З-під мого кленового порога.
І тече, немов тепленька річка,
На велику польову дорогу,
Що так пахне дикими медами,
Сонцем і хлібами золотими,
Тулиться до неї, мов до мами,
Ніжний льон з квітками голубими.
Глянь, бджола із квітоньки-озерця
Вигляда в пилочку золотому,
Я дорогу цю візьму до серця
І, як маму, не віддам нікому.

Малюнок Н. ДЕНИСОВОЇ

Дмитро СТЕФАНОВИЧ

ТРИ ЗАЙЦІ

На першому уроці Сергій весь час озирався на Максима й подавав якісь знаки. Ледь дочекавшись дзвоника, Максим кинувся до друга.

— Що сталося?

— Борку Миколаєнка знаєш? Із «В» класу? На дзю-до записався!

— Та невже! — так і ахнув Максим. Він одразу ж уявив товстуна Борку в кімоно з переможно піднятою рукою.

— Каже, зараз поки що всіх приймають,— вів далі Сергій.— Ходімо сьогодні, запишемося?

Після школи хлопці помчали на стадіон «Динамо». Максимко рішуче попрямував до входу, ведучи за собою Сергія.

Тренер записав їхні прізвища й сказав, щоб приходили завтра. А Максиму кортіло відразу вивчити різні прийоми й поборотися з кимось.

Наступного дня у школі він уже почувався досвідченим дзюдоїстом — ходив, розправивши плечі. Йому здавалося, що так ходять справжні силачі.

Сергій теж бадьорився й тримався героєм.

На першому тренуванні вони тільки бігали, віджималися від підлоги, а потому довго вчилися падати. Виявилось, що впасти так, щоб нічого собі не зламати, зовсім непросто.

Наступного дня все тіло нило й боліло, наче хтось його викрутив.

На уроках Максим уявляв себе на татамі й помалював усі промокашки фігурками борців. Сусідка по парті Таня Болотова пошепки спитала:

— Ти що, на боротьбу записався?

— Так,— гордо відповів Максим,— а звідки ти знаєш?

— Бо ти ж малюєш, як художник,—

похвалила Таня.— Ти б ще на малювання пішов. У Палаці піонерів є студія.

Наступного дня Максим був уже зарахований у художню студію. Там теж було цікаво: мольберти, дитячі малюнки на стінах, усілякі вази й різнобарвні тканини на спеціальних столах — натюрморти, гіпсове листя й голови невідомих Максимові давньогрецьких героїв.

Викладач Борис Сергійович, роздивившись Максимові промокашки, сказав, що з нього будуть люди.

А Сергій записався в музичну школу. Грати на акордеоні. І йому сказали, що з нього будуть люди.

Через кілька днів у шкільному вестибюлі з'явилась об'ява про те, що організовується дитяча фотошкола і туди запрошують усіх бажаючих. Максим одразу ж загорівся і Сергійка за собою потяг.

Але вдруге Сергій не з'явився, а наступного дня повідомив, що мама відвела його у танцювальну студію «Веселка».

А Максим випробовував характер — ходив на всі заняття. Іще до шкільного хору записався — бабуся Шура сказала, що у нього є слух.

Вільною у нього була лише неділя. Мама над Максимом посміювалась, але таку зайнятість заохочувала. А тато попередив, що всі гуртки і студії — до першої двійки.

З друзями тепер Максим зустрічався тільки в школі та на тренуваннях. Робити уроки стало просто ніколи.

А закінчилось все несподівано.

По телевізору знову почали показувати «Сімнадцять миттєвостей весни», і Максим не пішов на «фото». Дома сказав, що викладач захворів. Потім пропустив заняття у студії, через що посварився з мамою. На тренування з боротьби, щоправда, довелось піти — тато за двері виставив.

А тоді Максим відмовився від усіх гуртків і секцій і замість того вийшов у двір.

Вулиця, як завжди, галасувала, діти грали у гилку. А осторонь походжав Сергій.

— Ти що, теж танці закинув? — ще здалеку гукнув Максим.

Сергій стрепенувся.

— Знаєш, мама каже: «За двома зайцями поженешся — жодного не спіймаєш!» Тим паче за трьома. То я вирішив — тільки на музику ходитиму. А ти як?

— Це ти добре сказав про трьох зайців,— погодився Максим.

Переклала з російської
О. БАРТКО

Малюнки Ю. КАВУНА

Наталя ЗАБІЛА

Травневе свято

Травень, травень! Місяць буйнолистий,
Весь у квітах, в зелені дібров!
Перший день твій святом урочистим
Ми сьогодні зустрічаєм знов.
Край наш рідний, від усіх найкращий,
Повен цвіту й сонячних пісень.
І в усьому світі всі трудящі
Разом з нами цей вітають день.
Травень, травень! Місяць незабутніх
Перемог, здобутих у боях,
Що відкрили нам ясне майбутнє,
До нових висот широкий шлях!

Олег БУНДУР

Друзі

Коли троє у чóвні
Пливуть по ріці,
І коли вони втрьох
Стережуть поплавці,

І коли вони втрьох
Край багаття сидять,
І в наметі одному
Утрьох вони сплять,

Так і знайте, ці троє —
То дружна сім'я:
Рідні тато, і мама, і я.

Переклав з російської
М. РАЧИЦЬКИЙ

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

Галина ПАЛАМАРЧУК

Абрикоса

Не півень горластий, що дивиться скоса,
І навіть не мама — хоч трішки й вона,—
Сьогоднішній день почала абрикоса,
Зацвівши удосвіта проти вікна.

Ще ж тільки торік ми її посадили
І так хвилювались — прийметься чи ні?
Коли прокидаюсь — а це що за диво
Сміється рожево до мене в вікні?

Ще сірі й безлисті навколо дерева.
Коли заманеться деревам цвісти?!
Лише абрикоса — мов кулька рожева,
З якою так любо на свято іти.

Тетяна ПЄТУХОВА

На посту

У моста старезного,
У моста довжезного
Спина стомлена болить,
Бо дугою він висить.
І зітхає міст:
От на весь би зріст
Простягнутися мені
У траві густій. Та ні,
Не полишу я поста —
Як же людям без моста!

Переклав з російської
М. РАЧИЦЬКИЙ

Олександр МИХАЙЛЮТА

«ПТАШИНЕ МОЛОКО»

Після уроків Михась забіг додому перевдягнутися і подався до Сердитого (так у школі звали Сергія).

— Узяв? — спитав Сердитий і простяг руку.

Михась віддав йому фотоапарат.

— Молодець, — похвалив Сердитий Михася, — тепер ми притиснемо Журавля до стінки.

Журавель — голова колгоспу. Колгосп, як казав Михасів тато, вилітає в трубу, а голові — ні холодно ні жарко.

А коли тато відкрив перевіряючим секрет приписок, Журавель розпорядився забрати в нього трактор і послати в чередники.

Михась розповів про це Сердитому, і той сказав, що є один план — це майже справжня розвідка, і їм слід діяти спільно.

— Я вже оглянув будку, — на ходу говорив Сердитий. — Будемо лазити через отвір у підлозі, дошки розсуваються. Я чув, що підводитимуть телефони. Будка стоятиме не менше місяця...

Пересувну будку на колесах зв'язківці лишили, наче на замовлення, проти подвір'я Журавля. Хлопці у вихідні перетворили її на свій спостережний пункт.

У суботу півдня з фотоапаратом біля вузенького отвору в будці просидів Сердитий. У неділю ще десять кадрів

зробив Михась. Тепер у них була ціла плівка про Журавля.

Увечері вони сиділи у Сердитого. Проявили плівку — всі кадри були чіткими, недарма Мишко відвідує фотогурток.

— Так-так-так,— прицмокнув Сердитий, придивляючись до плівки,— те, що й вимагалося довести в задачі, еге?

— Якій задачі?

— Це я так... Чудова, кажу, виставка буде!

Вони допізна морочилися біля фотозбільшувача, глянцювача, ванночок з реактивами. Нарешті з купи карток Сердитий відібрав десяток:

— Оці й почепимо, порядок?

— Угу,— втомлено відповів Михась.

— Сказано — зроблено. А то — Журавель, Журавель... Хай подивляться, хто він такий!

На фото було добре видно: з машини на подвір'ї Журавля розвантажують тугенькі мішки; Журавель виймає з багажника колгоспної «Волги» дві важкі каністри, несе їх у свій гараж; чужий «Москвич» — незнайомі чоловіки виносять з гаража і ставлять у машини ящики яблук; головбух біля порога — показує на сонце Журавлеві якусь пляшку, обидва сміються; Журавлиха передає вчительці Зої Михайлівні якийсь пакунок (син Журавля — ні бельмеса в математиці); пасічник Забава з відерним бідоном підіймається на ганок...

Уранці десять карток мали висіти біля правління на стенді, де було написано «Вікно сатири», але давно туди ніхто нічого не чіпляв. Однак Сердитий, проходячи мимо, дуже здивувався: карток не було...

Сердитий знайшов Михася біля гойдалки. Той стояв і їв цукерки.

— Ти що їси?

— «Пташине молоко»,— відповів Михась.— Хочеш?

— За карточки заплатили!— накинувся було на нього Сердитий.

— Та що ти!— розсміявся Михась.— Просто я розповів татові, а він наказав зняти їх. Сказав, що Журавель уже не голова. Виявляється, учора, доки ми морочилися з фотоплівкою, на колгоспних зборах його зняли. Добряче висварив за негарний вчинок, за «самодіяльність» з фотоапаратом, а потім усміхнувся, назвав мене «Шерлоком Холмсом» і подарував оці цукерки. Пригощайся!

Малюнки Ю. КАВУНА

Любі діти! Пам'ятаєте, ми домовлялися підготувати гуртом сторінку народних веснянок? Так от, я був у багатьох школах і довідався, що діти — ваші ровесники — залюбки записують народні пісні. А багато хто знає й оці веснянки, що ви прочитаєте.

Ще я отримав такого листа:

«Нам очень нравится «Барвинок». Мы всем классом просим: напишите, пожалуйста, про Украину, украинские обычаи и нравы, стихи и песни на украинском языке. Ребятам других республик это будет интересно. Они обогатят свои знания об Украине. Ждем вашего ответа в журнале.

Юля ТАРАБРИНА,
г. Узловая Тульской области».

Тож, Юлю, гадаю, що ці веснянки й будуть певною мірою відповіддю на твій лист.
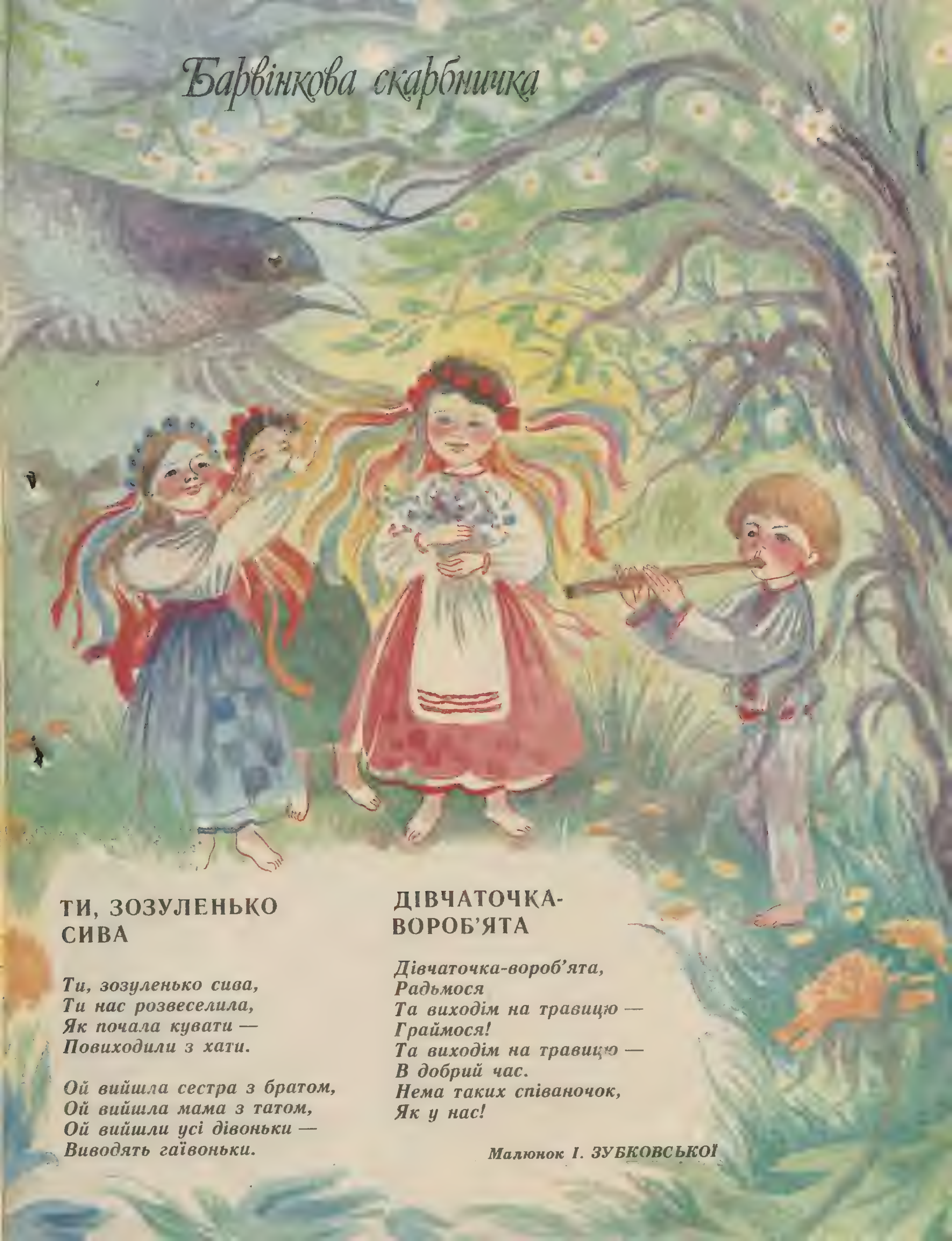
БАРВІНОК

ВЕСНЯНОЧКО-ПАНЯНОЧКО

— Весняночко-паняночко,
Де ти зимувала?
— У садочку на пеньочку
Пряла на сорочку.
А ворони оснують,
А сороки витчуть,
А білії лебеді
Ще побілять на воді,
А лугові пташки
Пошиють сорочки.

БЛАГОСЛОВИ, МАТИ

Благослови, мати,
Весну закликати!
Весну закликати,
Зиму проводжати!
Зимочка в возочку,
Літечко в човночку!

Барвінкова скарбничка

ТИ, ЗОЗУЛЕНЬКО СИВА

Ти, зозуленько сива,
Ти нас розвеселила,
Як почала кувати —
Повиходили з хати.

Ой вийшла сестра з братом,
Ой вийшла мама з татом,
Ой вийшли усі дівоньки —
Виводять гаївоньки.

ДІВЧАТОЧКА-ВОРОБ'ЯТА

Дівчаточка-вороб'ята,
Радьмося
Та виходім на травицю —
Граймося!
Та виходім на травицю —
В добрий час.
Нема таких співаночок,
Як у нас!

Малюнок І. ЗУБКОВСЬКОЇ

МАЛЕНЬКЕ МІСТЕЧКО МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ

«Коли я торкаюся струн бандури, мені здається, ніби то не я граю, а хтось невідомий, і та музика долинає до мене звідкись здалеку»,— так написала третьокласниця Маринка Стрілько і, напевне, не помилилася. Бо мелодія її бандури справді летіла до нас дуже здалеку. Спочатку вона була крихітною насінинкою явора чи верби і, потрапивши в землю, з маленького пагінчика виросла у високе дерево, вбираючи в себе звуки землі, сонця, вітру, блакитного неба. Потім у неї вселилися і звуки майстра, який зробив бандуру, і додали до мелодії тепло людської душі. Перш ніж озватися в руках дівчинки, мелодія бандури струмочками вплелася, мов у чисту, дзвінку річку, у слова і музику народної пісні...

Та не тільки бандура, а й сопілка, і глиняний коник, і вишитий узор на рушнику таять у собі мелодію, зіткану із багатьох віків, із мрій і майстерності дуже багатьох людей — цілого народу. Якщо помирає майстер, мелодія його творчості на якийсь час відлітає в мину-

Свято почалося!
Пісня.
Почесний член Малої академії народна артистка УРСР Ніна Матвієнко також завітала до Гнідина...
Слухачі в захваті!

ле — мов пташка у чужі краї від холодної зими. І повертається лише тоді, коли справу майстра хтось продовжує.

Не одна, а багато таких пташок злетілися у Гнідинську восьмирічну школу Бориспільського району Київської області, коли там відкрилася Мала академія народних мистецтв. Вони щебетали між квітів на старовинних рушниках, подарованих школі односельцями, озивалися у зворушливих колискових піснях, зібраних школярами від своїх дідусів та бабусь. Їх можна почути і між дзвінких голосів хору народного співу «Родина», коли учні й старожили Гнідина разом співають українських пісень у прикрашеному рушниками затишному шкільному залі.

Мала академія народних мистецтв — це маленьке містечко майбутніх майстрів. Тут дівчатка і хлопчики опановують усі види народної вишивки, в гуртку народної кераміки вчаться робити диво із глини, а в гуртку аплікації — із житньої чи пшеничної соломки... Літературно-фольклорний гурток записує у старожилів села забуті народні пісні, а хор «Родина» потім їх виконує, часто під акомпанемент юних сопілкарів та бандуристів.

Так і живе, збагачується неповторна мелодія народної творчості, надихаючи і окрилюючи як юних майстрів Малої академії народних мистецтв, так і людей, яким вони дарують свої перші знахідки.

Людмила ЯНОВСЬКА,
с. Гнідин Бориспільського району Київської області

Фото С. МАРЧЕНКА

Малюнок О. ЛИЧИК

Георгій МЕЛЬНИЧУК

Комарина шабелька

Казка

Чого люди не люблять Комара? Але є ж за що його не любити! Підуть вони по гриби-ягоди, а він тут як тут. Дзижчить і все норовить подовше кусати й побільше крові виссати.

А колись Комар не був такий. Жив собі біля болота, перелітав з одного ягідного листочка на інший і все говорив: «Ех, якби мав я гострі кігті, чи міцні роги, чи грізні ікла... Я б усім показав».

Сів якось Комар на листочок, бачить, дідок з козубком галявинкою іде. Нагнувся за ягодою і помітив Комара. Хотів спершу змахнути його, а потім передумав.

— Чи не ти, бува, пищиш, комашко? — спитав він Комара.

— Я,— жалібно схлипнув Комар.

— Що за біда з тобою скоїлась?

— Усі мене ображають,— простогнав той.— Нема у мене ні ікол, ні рогів, ні кігтів.

— Ось що! Сини у мене є. На всі руки майстри. Попрошу їх для тебе шабельку викувати,— заспокоїв дідок Комара і поніс його в кузню.

— Добридень, батечку, — шанобливо сказав веснянкуватий коваль з рудим волоссям, угледівши дідка. Привітався з ним і другий коваль з волоссям чорним, як смола, і схожий на цигана.

— Нате ось, подивіться,— дідок обережно простягнув долоню з Комаром.— Хочу вміння ваше перевірити. Чи зможете ви комасі таку шабельку викувати, щоб вона не лише підняти її змогла, а й од кривдників оборонятися. І щоб шабелька ця ніколи не тупилася.

Подивилися обидва ковалі на Комара, який тонюньо схлипнув на долоні старенького, зітхнули.

— Либонь, не під силу вам моє замовлення. До побачення, — задріботів було дідок до дверей кузні.

— Та ти не сердься, батечку,— кинули йому вслід сини.— Зробимо таку шабельку, коли треба.

— Добре вже,— пом'якшав дідок, зупинившись біля виходу.— Щоб через п'ять днів викували Комарові шабельку.

І стали ковалі думати й гадати, як же маленьке ковадлечко й молоточок змайструвати, з якого металу Комарові шабельку викувати. Щоб гостра шабелька у нього була й ніколи не тупилася. Зроду такого майструвати не доводилося. Але робота ладилась. П'ять днів і ночей не виходили з кузні. Нарешті викували шабельку.

Настав день, коли приніс дідок Комара на примірку. Стали шабельку приміряти. Думали-думали, старалися-старалися, а того й невтямки, що немає ж то чим Комарові шабельку тримати. Спробував Комар шабельку в рот узяти. Пролетить трохи й упустить. Запищав Комар жалібно.

Ось тоді й вирішили ковалі спеціальні защипи зробити, щоб шабельку тримати. Взялися за діло. Просвердлили її від леза до рукоятки, та так майстерно, що навіть кінчик не затупився. Запустили Комара по кузні літати. Задзвенів Комар радісно від того, що й у нього є тепер чим від кривдників оборонятися.

Запросили знову старого до кузні. Узяв він комашечку, посадив на долоню. Дивився-дивився — нічого не помітив.

— А де ж шабелька? Невже насміхаєтесь? — розсердився він.

Комар миттю дзвінко злетів і з розмаху увіткнув шабельку старенькому в шию. Той зойкнув і вдарив себе по шиї. А Комар усе по кузні літає.

—Ну як? Шабелька гостра вийшла? — засміялися ковалі.

Нічого не відповів дідок. А Комар тим часом увіткнув шабельку в ніс одному з ковалів. Розсердився той на Комара, хотів ударити його своєю могутньою рукою, але промахнувся й щосили вдарив себе по носі. Потім тяжко зітхнув і сів на лавку. А Комар від радості, що така шабелька гарна вийшла, впився в лоб другому ковалеві. І той ударив себе по лобі, та так, що в очах засвітило.

Стали ганятися дідок і ковалі за Комаром, щоб шабельку відібрати (чи бачено таке, щоб отак віддячувати?). Зрозумів Комар, що на радощах натворив, але зробленого не повернеш. Жаль було розлучатися із заповітною шабелькою, і кинувся він навтіки.

Літає по кузні, а ковалі кидають у нього, що під руку попаде. Спробуй лиш вціль у такого маленького! Урешті-решт і самі поміж собою пересварилися. А Комар вилетів у кватирку. Бачить, Мишко клишоногий ягоди в лісі збирає. Підлетів Комар до нього, задзвенів грізно і уткнув шабельку Ведмедеві у ніс. Заревів Мишко, а Комар усе жалить і жалить, поки прогнав клишоногого з галявини. Прийшли люди у ліс по ягоди — Комар і їх прогнав. З того часу не злюбили Комара. А він же просто хвалився гарною роботою ковалів. Справді, досі його шабелька не притупилася. Недарма кажуть про хорошу роботу: «Комар носа не підточить». Жаль, правда, що не зрозуміли його дідок і ковалі. Тож Комар усе дзижчить і дзижчить — одну й ту саму казку розповідає.

Переклала з російської
М. КУЧЕРЕНКО

*Малюнки **А. ФРОЛОВА***

З Барвінком
до прикордонної застави

Якось після «Вечірньої казки» Барвінок почув по телевізору пісеньку про мужнього прикордонника.

— От зустрітися б із справжнім прикордонником!— вигукнув Барвінок. І уявив богатиря, такого, як Ілля Муромець.

Аж раптом з'явився вертоліт, схожий на велику бабку.

— Сідай, Барвінку,— мовив льотчик,— полетимо на заставу імені Героя Радянського Союзу Олексія Лопатіна. Прикордонники радітимуть. Їм є про що розповісти...

Як перелетіли Карпатські гори, командир екіпажу доповів: «Підлітаємо до прикордонної застави».

Барвінок подивився в ілюмінатор і побачив унизу спостережну вишку, шиферні дахи будівель застави, широкий двір з плацом і спортмістечком, хлопчину в захисній формі прикордонника. «І ніякий він не богатир»,— з жалем подумав Барвінок.

Недарма кажуть, що прикордонники — дуже гостинні люди. Зустріли, напоїли джерельною водою і запросили до Ленінської кімнати.

А там хлоп'ята — члени загону юних друзів прикордонників —прийшли до своїх старших товаришів. Адже незабаром 9 Травня — День Перемоги. Щорічно напередодні цього свята хлопчики й дівчатка місцевої школи приходять до музею прикордонної слави. Щоб ще раз доторкнутися до іржавих гільз, до пробитого ворожим осколком комсомольського квитка, доповісти солдатам про пошук невідомих героїв.

Заступник начальника застави по політчастині старший лейтенант Валерій Минаков підійшов до освітленої панорами бою і почав розповідати...

— Застава лейтенанта Олексія Лопатіна затримувала ворога, який наступав, одинадцять днів. Було зруйновано будівлі, вогневі точки. Прикордонники перейшли в підвали, що збереглися під руїнами, й зайняли кругову оборону. В ніч на 27 червня 1941 року гітлерівці обстріляли бійців застави термітними снарядами. Вони розраховували вогнем і задушливим газом змусити їх здатися. Але застава не здавалася...

Тільки 2 липня, коли в кількох живих, але тяжкопоранених прикордонників закінчилися патрони, ворогові вдалося підірвати підвали, примусити замовкнути захисників кордону...

Потім прикордонники і діти перейшли до стенда «Життя нашої застави». На ньому серед відмінників бойової і політичної підготовки Барвінок побачив фотографію і того привітного солдата. Виявилося, він — найкращий слідопит застави.

Барвінка особливо зацікавив один експонат музею. Книга, на перший погляд, найзвичайнісінька. Та коли відкриєш її, побачиш майстерно вирізане заглиблення — тайник для пістолета. Господар цієї хитрої книги намагався порушити Державний кордон, щоб творити недобрі діла на нашій землі. Затримав його сержант Микола Костенко.

—У тому двобої,— розповідав старший лейтенант Валерій Минаков,— воїн виявив сміливість і винахідливість. Життям своїм ризикував, проте обов'язок перед Батьківщиною виконав з честю.

— В чому ж сила солдатів у зелених кашкетах? Звідки в них така мужність?— запитав Барвінок.

— Любимо ми свою Батьківщину. І в службі своїй прикордонній рівняємось на героїв.

З Барвінком подорожував підполковник
Петро МЕДВІДЬ

ДІТИ, ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО 28 ТРАВНЯ ВИПОВНЮЄТЬСЯ 70 РОКІВ НАШИМ ПРИКОРДОННИМ ВІЙСЬКАМ? ЧИ ПОЗДОРОВИЛИ ВИ ВОЇНІВ КОРДОНУ З ЦИМ СВЯТОМ? КОГО З ГЕРОЇВ-ПРИКОРДОННИКІВ ВИ ЗНАЄТЕ? НАПИШІТЬ НАМ.

Малюнок В. СЕРЦОВОЇ

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць.
Здано до набору 19.02.88. Підписано до друку 25.03.88. Формат видання $60\times90\,^1/_8$. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарб.-відб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,58. Тираж 345500 Зам. 8-68.
Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Київ-119, вул. Пархоменка. 38—44.
«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно.

Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

НЕЗВИЧАЙНА ФОТОГРАФІЯ

Індекс 74022

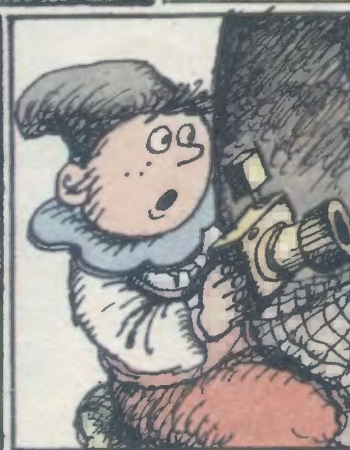

Малюнки Р. САХАЛТУЄВА